

Jong en schoon, gij Kempenzoon...

De gesneuvelden van mei 1940

Bram Dierckx - Dries Majewski

Jong en schoon, gij Kempenzoon...

De gesneuvelden van mei 1940

Bram Dierckx - Dries Majewski

*Militairen uit Balen, Olmen, Dessel en Mol
in de Achttiendaagse Veldtocht van 1940*

*Gevallen op het veld van eer
of omgekomen in de nasleep van de strijd*

Inhoudstafel

5	Voorwoord	104	Deel 5 - 24-28 mei 1940 - De finale strijd
6	Inleiding	107	Broeckx Pierre
10	Deel 1 - Aanloop naar een nieuw conflict	114	Coomans Leopold Leonard
14	Staes Pieter Jozef	126	Meeus Frans Gustaaf
18	Deel 2 - 10 mei 1940 - De inval	134	Vermeylen Louis Albert
21	De Ceuster Jozef	142	Vos Ludovicus (Louis)
27	Van Campfort Pieter	150	Joos Joseph
34	Deel 3 - 11-12 mei 1940 - De eerste aanvalsgolven	157	Mariën Victor
36	Berckmans Victor	164	Bouwens Frans Jozef
41	Cornelis Franciscus Joseph	173	Keusters André
44	Volders René Isidoor	180	Noel Joachim
57	Stans Jean	187	Werelds Peter Ferdinand
64	Deel 4 - 13-23 mei 1940 - De strijd aan de K.W.-Linie	196	Wilbors Petrus
67	Deprez Tony	202	Van Hees Peter Ferdinand
75	Geuens Maria Victor	206	Nijs Guillaume Willem
82	Wils Arthur Karel	212	Deel 6 - Na de wapenfeiten
87	Geyzen Franz	215	Meganck Albert
95	Thys Alois	221	Dierckx Victor
		229	Mertens Edward Benedictus
		234	Dillen Louis
		238	Van Hoof Victor
		245	Geysen Peter August
		250	Vermeulen Gustaaf
		254	Tijdslijn
		257	Dankwoord
		259	Over de auteurs
		260	Colofon

Voorwoord

Luitenant-Generaal Rudy Debaene

Het feit dat de auteurs van het boek zich tot mij gericht hebben voor dit voorwoordje, beschouw ik als een hele eer, niet ten aanzien van mezelf, maar eerder naar de mensen die de inhoud van het boek vormen.

Als ik het voor de eerste maal zag, was ik er al van overtuigd: dit is een uniek boek dat handelt over mensen die tegelijkertijd ‘gewoon’ zijn, maar ook ‘uitzonderlijk’... en dit wil ik even toelichten.

Het is een uniek boek omdat het handelt over de mensen die onder ons geleefd hebben, die afkomstig waren uit de dorpen waar wij nu nog altijd en in vrede wonen. Dit maakt het uniek, maar ook persoonlijk. Als je het boek leest en even de ogen sluit, is het alsof je sommige van de jongens en mannen nog voor je ziet, naast je voelt zitten want hun familie praat nog over hen en deelt dikwijls nog gedachten die ze aan en ervaringen die ze met de betrokkenen personen gehad hebben. Ondanks het feit dat er tachtig jaar tussen zit, is het toch reëel en kunnen we inschatten wat het moet geweest zijn voor die jongens en mannen, zeker als we de link maken met wat we vandaag in het nieuws zien en even stilstaan bij de brandhaarden en conflicten die wereldwijd actief zijn...

Het gaat over ‘gewone mensen’, mensen die een doorsnede van de maatschappij waren en die uit alle standen en rangen afkomstig waren. Mensen die bij wijze van spreken gisteren op het veld stonden of beslissingen namen voor hun werknemers en hun normale werk deden, en die even later uitgezonden werden om hun land en hun medeburgers en familie te verdedigen, misschien zonder roeping om het te doen, maar het toch maar deden... En ook hier is de link met het heden niet ver weg: binnen de Defensie van vandaag – vroeger werd dit nog ‘Landsverdediging’ genoemd – wordt er nergens geselecteerd op rang of stand en zijn we ook de weerspiegeling van een ‘doorsnede van de maatschappij’. We zoeken nog steeds naar mensen die zich willen inzetten voor hun medemens en voor de democratische waarden waar we voor staan. Zoals de mannen die beschreven worden in het boek, denkt geen enkele militair vandaag aan ‘sneuelen op het veld van eer’ zoals het pleegt beschreven te worden, want thuis en in het dorp wachten de familie en vrienden. Maar toch, het risico blijft...

En zo kom ik tot het feit dat het, wat mij betreft, ‘uitzonderlijke’ mensen waren. Ondanks het gevaar voor lijf en leven hebben ze gedaan wat hen gevraagd werd, hebben ze zich ingezet voor de anderen en dit met als gevolg de hoogste factuur die kan betaald worden: het laten van hun eigen leven. Tachtig jaar later klinkt het voor bepaalde mensen misschien als een ‘cliché’ als ik zeg dat ‘zij ervoor gezorgd hebben dat wij vandaag in vrede kunnen leven, dat

wij ons leven kunnen leiden dat we nu hebben’. En toch geloof ik ten stelligste dat dit cliché de waarheid is. Zonder hun inzet en die van duizenden anderen, die misschien iets meer geluk gehad hebben en terug gekomen zijn na meer dan 4 jaar oorlog, zou de wereld er vandaag anders uitgezien hebben.

Bovendien, hun inzet en opoffering moet voor ons meer dan een herinnering zijn, zeker als we naar de wereld rondom ons kijken. Meer en meer extremistische leiders komen op het voorplan, democratische verworvenheden worden in vraag gesteld, populisme viert hoogtij in bepaalde landen en mensen worden beknot of met de vinger gewezen voor wie ze zijn of voor hun eigen geaardheid... We weten uit de geschiedenisboeken wat dit in de jaren ‘30 van de vorige eeuw als gevolg gehad heeft.

Vandaar het belang van dit boek, het belang van de herinnering en meer nog het belang voor het herdenken. Wat deze mannen en jongens gedaan hebben mag niet vergeten worden en moet voor ons vandaag een aanknopingspunt zijn om de waarden, waar zij voor gestorven zijn, te bewaken en te vrijwaren van elke mogelijke afkalving. Het moet ons sterken in het idee van ‘nooit meer oorlog’, maar ook dat we dit enkel kunnen bereiken door niet blind te zijn voor haat en geweld en door waakzaam te zijn: ‘als de machinist indommelt, dan is de kans groot dat de trein ontspoord’.

Vandaar ook dat ik dit wil afsluiten met een welgemeende persoonlijke gedachte: bedankt ‘gewone mannen en jongens’, bedankt ‘uitzonderlijke mensen’, bedankt ‘helden’ voor wat jullie voor ons gedaan hebben.

Luitenant-Generaal Rudy Debaene, ir.

Inleiding

Inleiding

Op 10 mei 1940 werd België, voor een tweede maal in enkele decennia tijd, binnengevallen door het Duitse leger. Die dag vormde meteen het startpunt van een bewogen periode waarin het land werd bezet en meegesleurd in alle perikelen van de Tweede Wereldoorlog.

Het boek dat voor u ligt, kwam tot stand in de schaduw van de tachtigste jubileumherdenking van de gebeurtenissen in mei 1940. Het verhaal van de Achttiendaagse Veldtocht vormde al menigmaal het onderwerp van studies en publicaties. De essentie van dit werk is echter uniek en keert rechtstreeks terug naar de betrokkenen van toen: de Belgische soldaten die deelnamen aan de veldtocht en in het bijzonder de gesneuvelden van mei 1940.

De titel van het boek, *Jong en Schoon, gij Kempenzoon*, bevat een directe link met de trieste gebeurtenissen waarmee heel wat Kempense families te maken kregen. De zin is afkomstig uit de grafrede die werd uitgesproken door oud-strijder en oorlogsinvalides Jos Berghmans uit Mol-Achterbos bij de overbrenging en begrafenis van één van de omgekomen militairen uit dit boek. Hij citeerde destijds een gedicht dat eveneens werd opgenomen op het 'doods-beeldeke' van André Keusters:¹

*“Jong en schoon, gij Kempenzoon,
Het aardse sloot hiermede,
Maar immer blijft ge 'n ideaal,
Een toonbeeld voor ons allemaal! [...]”*

Monument in Balen. (Archief auteurs.)

Monument in Dessel. (Archief auteurs.)

Monument in Olmen. (Archief auteurs.)

Monument in Mal. (Archief auteurs.)

De Duitse inval betekende voor vele Kempense families, nabestaanden en vrienden het begin van een periode die werd gekenmerkt door onzekerheid en chaos. Maar al te vaak kwam er onvolledige, volledig onjuiste of zelfs geen informatie over de opgeroepen militairen. De enige zekerheid was het gemis van een familielid of vriend. Vanaf 10 mei 1940 wachtten dan ook vele mensen gedurende weken, maanden en zelfs jaren op nieuws van hun vader, broer, zoon, verloofde of echtgenoot. De Kempen waren in diepe rouw voor heel wat zonen...

Tot op de dag van vandaag bleef het verhaal van de militairen, die omkwamen tijdens de veldtocht van mei 1940 of de gevolgen daarvan, vaak beperkt tot een vermelding van hun naam op de lokale monumenten, herdenkingstenen en ereperken. Zowel in Balen, Olmen, Dessel als Mol kwamen er na de Tweede Wereldoorlog initiatieven op gang van oud-strijdersverenigingen en gemeentebesturen om de talrijke personen blijvend te herdenken in het straatbeeld. Daar worden zij nog steeds herdacht, al is dat tachtig jaar na datum niet meer zo vanzelfsprekend. De afstand wordt immers steeds groter, waardoor ook het bewustzijn stilaan vervaagd.

De monumenten in onze eigen dorpen vormden een basis om te bepalen welke personen destijds werden beschouwd als 'onze gesneuvelden'. Daarnaast werd ook getracht om uitgezворven militairen, die werden geboren in Balen, Olmen, Dessel of Mol, een plaats te geven in deze studie. De familiebanden, en de lokale verankering daarvan, zorgden voor blijvende sporen die steeds weer naar het geboortedorp leidden.

Wie waren de personen achter de namen op de talrijke monumenten? Welke functies hadden zij tijdens de Achttiendaagse Veldtocht? En onder welke omstandigheden kwamen zij om het leven? Het boek dat voor u ligt, tracht alvast het verhaal van de omgekomen militairen uit de Kempense dorpen Balen, Olmen, Dessel en Mol te reconstrueren, bundelen en vervolledigen.

De studie omvat zes delen, die chronologisch en gefaseerd werden opgebouwd. De verhalen van de militairen worden weergegeven per fase van de Achttiendaagse Veldtocht en krijgen op die manier de juiste context mee. Voor elk slachtoffer is er een steekkaart terug te vinden met familiale info, een toelichting bij de militaire loopbaan en verdere duiding bij de een-

heid waarin zij dienden. Een persoonlijk dagboek, aangevuld met talrijke periodieke bronnen en ego-documenten, gaat vervolgens dieper in op het eigen verhaal van elke militair en de feiten die hen fataal werden.

Talrijke authentieke en periodieke bronnen, afkomstig uit verschillende militaire, gemeentelijke en heemkundige archief- en documentatiecentra lagen aan de basis van deze studie. Maar ook vele unieke stukken uit private en familiearchieven, gaven een erg persoonlijke toets aan dit werk.

Het resultaat is in de eerste plaats een naslagwerk en herinneringsboek dat wil stilstaan bij het leed die de meidagen van 1940, rechtstreeks en onrechtstreeks, met zich meebrachten en zij die het leven lieten in die benarde omstandigheden. Opdat wij onze *Kempenzonen* – en hun verhalen – nooit vergeten...

1 'André Keusters herdacht', *Het Zaeklicht*, (14 juni 1947).

